

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกแนวใหม่กรณีที่ได้เกิดและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิด โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือตำรา ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ศึกษา

2. การศึกษาจากภาคสนาม (Field Study) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกจากหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม คือ พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) อัยการ ศาล สถานพินิจ รวมถึงเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนมาตรการการแก้ไขฟื้นฟูผู้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและโอกาสในการนำความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในแต่ละหน่วยงาน โดยผู้ศึกษาให้อิสระต่อผู้ให้สัมภาษณ์ ด้วยการถามให้ได้คำตอบที่มีรายละเอียดครบถ้วนโดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายและให้เหตุผลประกอบเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Study) โดยรวบรวมเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสาร ตำรา งานวิจัยและบทความทางวิชาการ ในหัวข้อและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ รวมถึงงานวิชาการทุกชนิดทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อหัวข้อการทำวิจัย

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยไม่ได้จัดทำแบบสอบถามที่มีลักษณะตายตัว คำถามมีลักษณะ

ยืดหยุ่น ไม่เป็นทางการ แต่เจาะลึกในประเด็นปัญหา โดยปรับเปลี่ยนลักษณะคำถามตามความเหมาะสมของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษครั้งนี้มี จำนวน 8 ท่าน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 1 ท่าน เจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร 2 ท่าน อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว 2 ท่าน อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางและผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง 2 ท่าน และเจ้าหน้าที่กรมคุมประพฤติ 1 ท่าน ซึ่งเหตุผลของการสัมภาษณ์บุคคลเหล่านี้มาจาก

เจ้าหน้าที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานแรกของกระบวนการยุติธรรมที่เข้าจับกุม ดำเนินการและทำหน้าที่สอบปากคำเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหา

เจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีหน้าที่รับตัวเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหาจากสถานีตำรวจ ทำหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงและสอบปากคำเพื่อเสนอต่อหน่วยงานอัยการในส่งฟ้องหรือไม่ส่งฟ้อง เมื่อศาลพิพากษาคดีแล้วก็ทำหน้าที่รับตัวเด็กเข้าสู่สถานพินิจเพื่อดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดไว้

อัยการ มีหน้าที่พิจารณาและรับทราบข้อเสนอผู้อำนวยการสถานพินิจ ในการเห็นชอบส่งฟ้องหรือไม่ส่งฟ้องเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหา

ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เป็นผู้พิพากษาว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่ และทำหน้าที่กำหนดโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้นด้วยมาตรการต่าง ๆ ตามความเห็นชอบของศาล

เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ มีหน้าที่สอดส่องเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ และร่วมกับสถานพินิจ ในการดำเนินมาตรการบางอย่างสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราทางวิชาการ บทความและรายงานการประชุมสัมมนาในหัวข้อและเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ รวมถึงการรวบรวมเอกสารทางวิชาการที่น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับหัวข้อวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Individual Interviews) โดยผู้ศึกษาโดยตรง ซึ่งจะใช้การสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตามกระบวนการยุติธรรมปกติและกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่าน โดยเทปบันทึกเสียงไว้ทั้งหมด ซึ่งแบ่งขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนเข้าเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ศึกษาจะต้องติดต่อขอเข้าพบผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน เพื่อทำการกำหนด วัน เวลา และสถานที่ พร้อมนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์เตรียมตัวล่วงหน้าก่อนถึงวันเข้าสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ศึกษาขอให้ทางมหาวิทยาลัยออกหนังสือ โดยแจ้งวัน เวลา และสถานที่ ที่จะเข้าสัมภาษณ์ ให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ โดยอาศัยเครื่องมือในการบันทึก คือ เทปบันทึกเสียง เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์มีข้อจำกัดเรื่องเวลา เพราะแต่ละท่านมีงานมากต้องอำนวยความสะดวกในการขอสัมภาษณ์ในแต่ละรายจึงต้องดำเนินการขอสัมภาษณ์ 1-2 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหัวข้อที่กำลังศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่และเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ใช้มีลักษณะเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลในเชิงภาพรวม การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และบันทึกเทปไว้ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นโครงสร้างแน่นอน มีลักษณะเปิดกว้าง แต่เจาะลึก ทั้งนี้จะนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้ไปวิเคราะห์ศึกษาถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่ ตลอดจนอุปสรรคปัญหา และศึกษาถึงแนวโน้มการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้กรณีเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิด

การนำเสนอผลการศึกษา

นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามประเด็นการศึกษา อภิปรายเชิงเหตุผลทุกประเด็นแล้วนำมาเสนอผลการศึกษาลักษณะเนื้อหาเชิงพรรณนา เพื่อนำเอาผลการศึกษาระบบการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาปรับหรือประยุกต์ใช้ เพื่อใช้เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกแนวใหม่ในการยับยั้ง

ป้องกันไม่ให้อาชญากรรมเด็กและเยาวชนมีปริมาณเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการลดคดีที่จะขึ้นสู่ศาล ทั้งให้ความสำคัญแก่ผู้ถูกระงับหรือหยุดด้วยการเยียวยาชดเชยค่าเสียหาย โดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการปัญหา รวมถึงใช้เป็นแนวทางแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดไม่ให้กลับมาเป็นผู้กระทำผิดซ้ำอีก ทั้งนี้เพื่อนำคนดีทรัพยากรที่มีค่าคืนสู่สังคม ให้มีความสมัครสมานสามัคคีและอยู่ร่วมอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข